

Vera Štimac
Samija Sarić

GAZI HUSREV-BEGOV BEZISTAN I TAŠLIHAN U SARAJEVU, 1889. - 1890.

Trgovina je uvijek bila važan faktor u osnivanju i razvoju naselja, pored vojno-strateškog i saobraćajnog značaja područja, doprinosila je stvaranju bogastva i blagostanja.

Tako je bilo i na području Sarajeva, gdje su postojala trgovačka naselja i prije osnivanja grada oko saraja osmanlijskog namjesnika kada grad postaje i politički centar, što je još više ubrzalo njegov razvoj u svakom pogledu pa i u pogledu trgovine. Sarajevo će postati nadaleko poznato po svojoj čaršiji s brojnim trgovačkim radnjama, bogato snabdjevenim robom koja je karavanima dopremana i sa istoka i sa zapada.

Zbog toga su u gradu podizani hanovi i karavan-saraji, oko kojih se širila čaršija. U sarajevskoj čaršiji su izgrađeni: Morića-han, Kolobara-han, Tašli-han, Čul-han, Beširov-han, Đulagin-han, a bilo je manjih hanova i u okolici Sarajeva.

Po uzoru na orijentalne gradove i u gradu Sarajevu građeni su i bezistani - pokrivene čaršije (zidani od kamena i presvođeni kupolama ili bačvastim svodovima) u kojima su se nalazile radnje sa manufakturnom i galanterijskom robom. U Sarajevu su sagrađena tri takva veća bezistana.

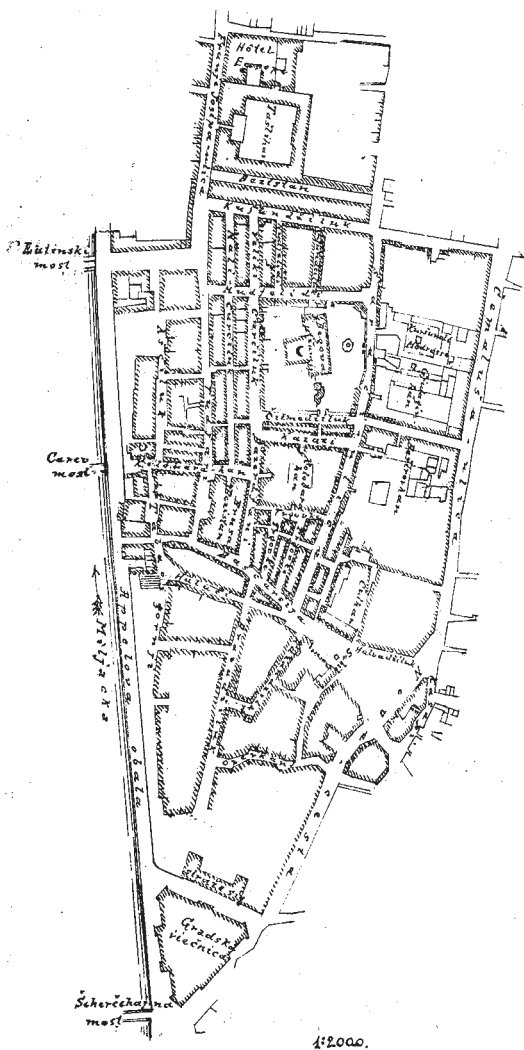
Najstariji bezistan nastao je prije februara 1462. godine, (podigao ga je sin Isa-bega Ishakovića, Mehmed-beg Ishaković), istočno od hana Kolobare, nekoliko puta vatrom je opustošen pa obnovljen i konačno zauvijek nestao u požaru 1842. godine.

Do naših dana sačuvala su se dva bezistana: najmlađi Brusa-bezistan (nazvan tako prema porijeklu većine robe koja se u njemu prodavala), a sazidao ga je veliki vezir Rustem-paša, južno od Kolobara-hana, prije 1561. godine.

Nešto stariji, (nazvan Gazi Husrev-begov bezistan), sazidan je zapadno od Begove džamije, duž Kujundžiluka, sa kamenim karavan-sarajem Tašli-

Sketch of the Čaršija (market-place)
Sarajevo.

Tumač



- | | |
|-------------------------|---|
| Tašlihan | } |
| Gjulağinhan | |
| 1) Beširovhan | |
| Kolobarahan | |
| Čulhan | } |
| 2) Bezistan | |
| 3) Brusa-Bezistan | |
| 4) Kujundžiluk | |
| 5) Čurčiluk | |
| 6) Mudželidi | |
| 7) Saraci | |
| 8) Čižmedžiluk | |
| 9) Kazazi | |
| 10) Trgovke (Pazarbule, | |
| 11) Halvadžiluk | |
| 12) Kasapi | |
| 13) Šebil | |
| 14) Baš-Čaršija | |
| 15) Kazandžiluk | |
| 16) Bravadžiluk | |
| 17) Abadžiluk | |
| 18) Halaci | |
| 19) Tabaci | |
| 20) Aščiluk | |

Prilog I: Skica Čaršije (market-place) u Sarajevu

hanom na zapadu. Gazi Husrev-begov bezistan razlikovao se od uobičajenoga četvrtastog tipa osnove pri gradnji bezistana, izduženim fundamentom u pravcu sjever-jug sa vratima. Na istoku su bila dva izlaza u Kujundžiluk zaštićena željeznim vratima, a na zapadu je bio odvojen hrastovim vratima od kamenog karavan-saraja Tašli-hana.

Bezistan je bio presvođen bačvastim krovom zajedno sa okolnim radnjama i izdignut od tla za dvije-tri stepenice. Izgrađen je poslije smrti Gazi Husrev-bega na zemljištu i sredstvima Gazi Husrev-begova vakufa.

Gazi Husrev-beg za života nije izgradio ni Tašlihan ni Bezistan. Dokaz za to je taj da se ti objekti ne spominju ni u jednoj zakladnici Gazi Husrev-bega, jer je datum najmlađe zaklade iz 1537. godine. Prema tome Tašlihan i Bezistan građeni su, na zemljištu i sredstvima Gazi Husrev-begova vakufa, između 1537. (vjerovatno poslije smrti Gazi Husrev-bega 1541. godine) i 1555. godine, kada je i završen.

Vakuf i sarajevski trgovci želeći zaštititi svoju imovinu od čestih požarač koji su pustošili sarajevsku čaršiju, za građevinski materijal, ovoga puta, odabrali su kamen, po čemu je han i dobio ime "Kameni han" ili "Tašlihan". Iz tog vremena u Dubrovačkom arhivu čuva se prema pisanju prof. Hamdije Kreševljakovića "nedatirana molba sarajevskih trgovaca i svih stanovnika šehera upućeno dubrovačkom knezu i vlasteli, kojom mole da se pošalje trideset majstora, koji su stručnjaci u gradnji zidova, svodova i kupola", kao pomoć pri gradnji Tašlihana i Bezistana.

I pored takvog građevinskog materijala od velikog požara koji je izbio u augustu 1879. godine i koji je uništio preko 600 objekata na desnoj obali Miljacke, nisu bila u potpunosti zaštićena ni ova dva kamena zdanja. Bezistan s okolnim dućanima, a još više Tašlihan, tom prilikom teško su oštećeni.

Zahvaljujući nastojanjima vlasnika dućana i magazaa, čiji su se prostori nalazili u Bezistanu i Tašlihanu, da izvrše popravke, ostala je o tome službena prepiska u arhivskoj građi austro-ugarskih organa vlasti, te na osnovu te dokumentacije danas možemo rekonstruirati stepen oštećenosti objekata. Isto tako u dokumentaciji je ostao i spisak vlasnika dućana, odnosno imena trgovaca - bezistanlija.

Popravak pogorjelog Bezistana i Tašlihana otegaio se dulji niz godina, kompliciran regulacionim planom grada, planom Vakufa za popravku objekata kao i nejasnim imovinskim odnosima. Tokom 1909. godine, uz odbijenicu žalbe na molbe za građevinske dozvole popravka tri ruševne radnje, skupljeno je više akata u predmet o pogorjelom Tašlihanu i Bezistanu od 1889. do 1909. godine.

U jednom od tih akata iz 1889. godine (akt Zemaljske vakufske komisije za Bosnu i Hercegovinu upućen Zemaljskoj vladi za Bosnu i

Hercegovinu) stoji da “deset godina nakon velikog požara Tašlihan, koji se nalazi u Franje Josipa ulici na najljepšem mjestu grada Sarajeva, koji je većim dijelom izgorio i još u vrlo hrđavom stanju stoji i ružni prizor prikazuje”. U istom aktu stoji da Vakuf kao vlasnik objekta, “namjerava ga u moderno i koristonosno stanje dovesti”. Stoga se je Zemaljska vakufska komisija za Bosnu i Hercegovinu obratila Zemaljskoj vladi u Sarajevu “da opunomoći Vakuf i izda nužni naputak” za raspisivanje javnog natječaja za izradu plana za preuređenje Tašlihana. U tu svrhu određene su nagrade za prva tri izabrana plana: 800, 500 i 300 for. iz sredstava Gazi Husrev-begova vakufa. Pošto se uređenje Tašlihana “za poljepšavanje grada odnosi i na opći interes”, Zemaljska vakufska komisija je zamolila Zemaljsku vladu “da mjernicima zemaljske uprave dozvoli pridružiti se u svrhu sastavljanja planova”. Na kraju dopisa (datiranog 27. novembra 1889. godine) koji je za Predsjednika potpisao mufetiš Ibrahim Bašagić, data je obavjest da će “nakon sastavka plana posebnim izvješćem izvijestiti o tome kako će se postojeća prava u Tašlihanu pojedinih vlasnika otkupiti”.

O toku natječaja nema podataka u ovom predmetu, ali iz priloženih akata iz 1890. 1904. 1908. 1909. godine o popravcima pojedinih dijelova građevina Tašlihana i Bezistana, koje su se smatrale jednom građevinskom cjelinom, također, možemo rekonstruirati tok cjelokupne tadašnje situacije.

U aprilu 1904. godine Gradsko poglavarstvo prosljedilo je Zemaljskoj vladi molbu Vakufa za odobrenje popravka Tašlihana i Bezistana. Objekat je komisijski pregledan, zapisnik nije priložen, ali iz primjedbi na priloženi građevinski plan popravka i zahtjeva za izmjene može se vidjeti u kakvom se stanju nalazio. Određeno je da materijal za gradnju mora biti vatrostalan, da se parter presvodi betonom, izrade betonski stupovi i izostavi planirani “Riegelwand” (riglvand - drvo i ćerpič ili cigla) za neke zidove.

Dalje u aktu stoji “u decembru 1908. godine desio se značajan građevinski lom”. U lokalu katastarske parcele 82 Bezistana. nastala je pukotina na svodu, lokal se nije mogao koristiti i predstavljao je opasnost za cijeli Bezistan. Isto je stanje bilo i u dućanima na parcelama 83 i 84. Vlasnici navedenih parcela podnijeli su molbu za dodjelu građevinske dozvole za popravak, ali su dbijeni sa obrazloženjem da se Tašlihan i Bezistan uzimaju kao jedna cjelina i ne može se pojedinim vlasnicima

1. 12. 1879
Zemaljska vakufska komisija za Bosnu i Hercegovinu

Broj 3430.
22 89

Visokoj zemaljskoj vladi

Bosnu i Hercegovinu

u Sarajevu

Površno podpisano zemaljsko vakufsko povjerenstvo namjerava čuati krov u strani Džosipa ulici koji je u godini 1879 kroz veliki požar većim dijelom izgorio i koji u vrlo budjavom stanju stoji te na svoj ljepšim mjestu grada Sarajeva, razni prikov prikazuje - u jedno moderno i korisno stanje dovesti.

Doimn zgrada jedan veliki prostor zauzima te radi potpunije zgrade napraviti se imajući plan velikih važnosti imade, to je poskoro podpisano povjerenstvo razlučilo, da se u ovom pogledu više planova i to kroz razpis javnoga natjaja sastavi te svi jedan najprikladniji izbere.

Posto se površno podpisano povjerenstvo nada da će se u ovoj stvari više mjernika zauzeti to za shodno nalazi za pobudjenje njihove vođe u pogledu sačinjavanja plana i izvođenja ka sljedeći nagrade utolumiti:

za prvi	800 fr.
„ drugi	500 fr.
„ treći	300 fr.
ukupno	<u>1.600 fr.</u>

Dakle umoljava se visokosti, da radi raspisa javnoga natječajja potvorno podpiše vakufsku komisiju spuštamajući i u ovom predmetu mirni naputak izdati blagovoli.

Ujedno se pridodaje, da pošto Tashi han Daxi Husrebogovu vakufu spada, još nasledni imovino imao bi se iz prihoda istoga vakufa isplatiti koji za podmirenje ovakvih troškova dovoljno pokriveni raspolažu.

Da bi uredjenje Tashi hana, bude iz obzira, da je vakufsko dobro, bude iz obzira da to za polupovršnje grada služi i da se to na obći interese odnosi, to se konačno visokosti umoljava da u svrhu računanja planova i mjerenja zemaljske uprave pridruži se dozvoliti blagovoli.

Kako bi se postojeća prava u Tashi hana pojedinih vlasnika odkupiti, to se nakon sastavka plana posebnim izvješajem izvjestiti.

Sarajevo dne 27. Novembra 1889.

za Predsjednika

imajući:

Bruhim Buzadžić



ove zajedničke cjeline, izdati dozvola, jer bi se rušenjem jednog dijela izazvao raspad cijeloga kompleksa. Osim toga prema ulici Franje Josipa Bezistan je ležao ispred regulacione linije. Vlasnici istih parcela žalili su se i 1909. godine kada im je odbijena žalba sa istim obrazloženjem: da Tašlihan i Bezistan predstavljaju jednu građevinsku cjelinu. To je kompleks dućana sa dvorišnom zgradom, kompliciranog posjedničkog odnosa - zemljište i zgrada kao i dio dućana su vlasništvo Gazi Husrev-begova vakufa, a pojedine radnje pripadaju raznim vlasnicima. Osim navedenog, zgrada smeta i regulaciji ulice Franje Josipa, a postoji i plan Vakufa za pregradnju cijelog zdanja. Tako su vlasnici parcela 82, 83 i 84 Juda Altarac i Muhamed Kumašin te S. Hai Sumbulović opet odbijeni i nisu dobili građevinsku dozvolu.

U izvještaju se pojavljuje i novi status - "idžaretlija Gazi Husrev-begovog vakufa" što znači zakupac, kirajdzija.

Godine 1889. Vakuf je, uz odobrenje Zemaljske vlade u Sarajevu, angažirao gradskog mjernika, arhitektu Černija, da izvrši mjerenje i izradi plan Tašlihana i Bezistana, zbog renoviranja pa čak i planirane potpune pregradnje tog trgovačkog centra, teško oštećenog u požaru 1879. godine. U određenom roku arhitekta Černi je izvršio mjerenje i izradio planove Tašlihana i Bezistana. Zahvaljujući toj činjenici mi danas možemo na osnovu tih podataka rekonstruirati, kako su deset godina nakon požara izgledala ta dva objekta u centru grada.

Arhitekta Černi je, kako smo rekli, izvršio mjerenje i izradio planove: "Nacrt izmjerenja prostorijah Tašlihana i Bezistana u Sarajevu. Tloris razizemlja" (prizemlja) i "Nacrt izmjerenja prostorijah Tašlihana i Bezistana u Sarajevu. Tloris I Boja" (sprata).

Nacrti su upotpunjeni popisima svih korisnika poslovnog prostora Tašlihana i Bezistana to su: "Pregled pojedinih vlasnikah. Razizemlje od 1 - 140" i "Pregled pojedinih vlasnikah I Boj. od 141 - 177"

Uvijek se pisalo i govorilo, uopće i posebno o značaju trgovine, o trgovima, čaršijama, trgovačkim putevima, kojim su karavani prolazili, o velikim trgovačkim kućama, a malo se pisalo i malo se spominjale pojedine osobe, koje su se bavile tom značajnom granom privrede, naročito o posjednicima pojedinih dućana, te je ovaj akt značajan i zbog toga što se u njemu poimenično spominju vlasnici i površina njihovih dućana

Ovaj spisak trgovaca iz 1890. godine svjedoči da je Gazi Husrevbegov bezistan s Tašlihanom bio pravi trgovački centar Bosne i Hercegovine. Spisak daje i podatke o poslovnom prostoru svakog pojedinog trgovca, o broju dućana koje je koristio, o kompanjonima i upoređen sa nacrtima može poslužiti za rekonstrukciju razmještaja trgovaca u Bezistanu i Tašlihanu, dok kompletan predmet pokazuje nastojanje da se pogorjela građevina obnovi.

1.

Pregledi vlasnika, pored imena i prezimena sa razmjerom i kvadratnim metrima sadrže i "Tekući broj posjeda". Ti brojevi su upisani u parcele "Nacrta" pa upoređenje "Pregleda vlasnika" sa "Nacrtima" daje mogućnost da se odredi lokalitet svakog pojedinog trgovca i rekonstrukcija slike Tašlihana i Bezistana kakva je bila od 1879. do 1890. godine.

Prema "Pregledima vlasnika" u građevini je bilo 180 lokaliteta i to u prizemlju 143 (od 1 -140 + 70 a + 70 b + 108 a), a na spratu 37 (od 141 do 177). Ukupna površina tih lokaliteta iznosila je 3354,90 m². (prizemlje 2307,7 m² i prvi sprat 1047,70 m²).

Tašlihan i Bezistan su, kako smo već naveli, činili jednu građevinsku cjelinu isparcelisanu na pojedinačne lokalitete - dućane označene tekućim brojevima "Pregled vlasnika", tako da se za svakog trgovca moglo odrediti mjesto poslovanja, mogao se ustanoviti broj dućana koje je posjedovao te da li je radio sam ili je bio u suvlasništvu i na kraju površina svakog poslovnog prostora (Vidi plan i spisak).

U Černijevom "Nacrtu" prvo se redaju dućani oko građevine: ispred Tašlihana i Bezistana na Franje Josipa ulici (danas Zelenih beretki) uz Bezistan duž Kujundžiluka (danas Gazi Husrev-begova) i pred Bezistanom na Ferhadiji ulici.

Vanjski dućani na Franje Josipa ulici su od parcele 1 do 11 i to od 1 do 8 ispred Tašlihana, a 9, 10 i 11 uz Bezistan. Duž Kujundžiluka su od 11 do 42, a prema Ferhadiji mali poslovni prostori od 43 do 50.

Unutrašnji niz dućana u Bezistanu s obje strane obilježen je brojevima parcela od 51 do 107. Južni ulaz u Bezistan bio je između parcele 9 i 10, te 78 i 79. Pred ulazom od Ferhadije bili su mali poslovni prostori 48 i 49 te uz njih nešto prostraniji prostor 47 i 50. Ulaz u Kujundžiluk bio je

između dućana 30 i 33, te 31 i 32 spolja, a 98 i 99 s unutrašnje strane. Drugi ulaz iz Kujundžiluka bio je između parcela 18 i 21 (19 i 20 u vanjskom nizu dućana), a iznutra između 86 i 87. Preko puta ovoga ulaza, između parcela 70 i 71 od strane Bezistana i 70 a i 70 b od Tašlihana bila su vrata, koja su povezivala oba objekta.

Tašlihan nije sačuvan do naših dana pa je vrijednost ovih nacрта stoga veća. Prema ovom nacrtu Tašlihan je bio prislonjen uz Bezistan od parcele 64 do 77 Bezistana sa parcelama 114 do 121 Tašlihana i već opisanom komunikacijom između oba zdanja. U prizemlju Tašlihana nizale su se radnje oko dvorišta i prizemlja (34 32 m na sjeveru 34,25 m istočno 35,44 m južno i 34,37 m zapadno) sa brojevima parcela od 108 do 140. Glavni ulaz u Tašlihan bio je iz Franje Josipa ulice između parcele 2 i 3 vanjskog niza radnji sa radnjama 108 i 109 duž prolaza širine 3,28 m, a na dvorišne strane bile su parcele 108 a i 110. Iz tog prolaza uz parcelu 108 a, na zapadnu stranu vodile su stepenice na sprat. Na sjevernoj strani dvorišta uz prolaz za parcelu 125 bile su stepenice obostrano i na zapad i na istok uz parcele 127 i 124. Na prvom spratu Tašlihana su parcele od 141 do 176 oko dvorišta i izdvojenom parcelom 177 na sjevernoj strani koja je podjeljena na 24 male prostorije širine od 2,36 do 3,59 m i posebnim stepeništem sa sjevera, a iznad prizemnih parcela 125 i 126. Stepenište koje vodi iz glavnog ulaza od Franje Josipa ulice izlazi na spratu uz parcele 146 i 145. Sjeverno dvorišno stepenište bilo je uz parcele 170, 171 i 172. Parcela 177 je imala i stepenište s istočne strane. Parcele od 150 do 167 na istočnoj strani su bile u dva reda sa po 9 dućana u jednom redu. Prostor između parcele 141 i 176 prema hotelu Evropi je prazan, nije ništa ucrtano. To je prostor iznad prizemnih parcela 132, 133 i 134. Možda je to bio izgorjeli dio.

Račun za nacрте “sadašnje situacije Tašlihana” (misli se na godinu 1889. - 90.) “gradskom arhitektu gospodinu Černiju” iznosio je 670 for. i 98 novčića, a koji je podnijela Zemaljskoj vladi za BiH (1. februara 1890. godine) Zemaljska vakufska komisija za BiH sa potpisom za Predsjednika Mufetiš Ibrahim Bašagić.

Na osnovu planova i spiskova, koji je napravio mjernik Černi odredit ćemo tačnu lokaciju svakog pojedinog vlasnika dućana sa površinom koju je imao.

U Černijevom “Nacrtu” prvo se redaju dućani oko građevine: ispred Tašlihana i Bezistana na Franje Josipa ulici, uz Bezistan, duž Kujundžiluka

Hercegovačka vakufska komisija na Bosnu i Hercegovinu.

Broj 3113.
ev 890

Visokoj hercegovačkoj vladi
na Bosnu i Hercegovinu

u Sarajevu

8/ Poštom na naredbu te visoke hercegovačke vlade
od 5. Januara 1890 broj 75548/2 uzimajući za sast. po-
nisano potpisano hercegovačko vakufsko povjerenstvo
podaslijeti tri eksemplara nacrtu po gradskom
arhitektu gospodinu Čini sastavljenom vrhu sa
daljnje situacije Tašlihana sa računom od 679/for
98 nove, na visoko riječnije o tom pokornom mol-
bom, da u velikoj se većini isti trošak isplatiti
treba odrediti blagomaklono izvoli. —

Sarajevo Dne 1. Februara 1890. —

na Predsjednika
Muefeta.



Strahimir Bešagić

Prilog III: Račun za mjernika Černija.

i pred Bezistanom na Ferhadiji ulici, zatim unutar Bezistana sa jedne i druge strane, te u Tašlihanu u prizemlju i na spratu. U posjedu tih dućana bili su sljedeći trgovci:

Adolf Klein imao je tri poslovna prostora ispred Tašlihana na Franje Josipa ulici i to na broju 1 površine 131,96 m², i na broju 2 površine 51,38 m², povezan sa dućanom broj 108 površine 5,35 m², koji se nalazio u zapadnom dijelu prolaza za glavni ulaz u Tašlihan iz Franje Josipa ulice.

Džabija Muhamed imao je dućan na broju 109 površine 5,35 m² na drugoj istočnoj strani prolaza za glavni ulaz u Tašlihan,

Svrzo Ahmed efendija imao je dućan na Franje Josipa ulici, ispred Tašlihana istočno od glavnog ulaza na broju 3 površine 27,58 m², a do njega je bio dućan Zlatarović mali označen brojem 4, a površine 23,98 m².

Čomara Avdaga i Mehmedaga na broju 5 površine 25,02, a do njih su bili Svrzo Mehmedage sinovi na parceli 6 površine 24,42 m².

Iste površine bio je i dućan Bakarević Ibrahimage i Asimage na lokaciji broj 7.

Niz dućana ispred Tašlihana na Franje Josipa ulici završavao se dućanom trgovaca Čomara Avdage i Mehmedage na broju 8 površine 30,15 m². To je drugi dućan u njihovu posjedu (prvi je na broju 5).

Uz Bezistan na Franje Josipa ulici bili su sljedeći dućani:

Vejsilaga Bakarević na broju 9 površine 28,62 m². Dućan je imao dva ulaza sa ulice i iz prolaza za ulaz u Bezistan.

U dubini prolaza uz vrata Bezistana na zapadnoj strani južnog ulaza Mali Sado Judić bio je posjednik dućana broj 78 površine 8,48 m².

Preko puta ovoga dućana, na istočnoj strani istog ulaza, bio je dućan Hadže Beharovića na parceli 79 površine 9,45 m². Ova dva lokaliteta spadala su u unutrašnjost Bezistana. Dalje pred Bezistanom, na Franje Josipa ulici, istočno od južnog ulaza bio je dućan Svrzo Mehmedage sinova na broju 10 površine 28,62 m², kao i lokalitet broj 6 (već spomenut).

Na uglu Franje Josipa ulici i Kujundžiluka bio je dućan opet na ime Čomare Avdage i Mehmedage na parceli broj 11 površine 18,46 m², kao i na broju 5 i 8.

Pred Bezistanom, duž Kujundžiluka, redali su se dućani od broja 11 do 42. Vejsil ef. Svrzo posjedovao je dućan na broju 12 površine 15,13 m². Do njega je bio Jakob Salom Baruh na broju 13 površine 11,18 m².

Hadži Derviš Čejvanija bio je na broju 14 površine 12,07 m².

Sadik Lovi na broju 15 imao je dućan površine 11,34 m². Na broju 16 površine 11,59 m² bio je Hadži Ahmed Džino, do njega je na broju 17 površine 10,98 m² poslovao Ibrahimaga Nanić. Zatim, uz ulaz u Bezistan iz Kujundžiluka, bio je dućan Hajdina Hasana i Čuvage Mula Mehmedage na broju 18 površine 4,54 m², a iza njih je Menu Hajim Salom na broju 19 površine 8,06 m² u prolazu za ulaz iz Kujundžiluka.

Na sjevernoj strani ulaza u Kujundžiluk na lokalitetu broj 21 površine 6,06 m² bio je dućan vlasnika Ismeta Merhemića, a iza njega u prolazu na broju 20 površine 5,75 m² bio je Mustajbeg Fadilpašić.

Dalje na Kujundžiluku na broju 22 površine 11,34 m² bili su dućani Pinje i Imširije. Na broju 23 površine 12,13 m², bio je dućan Eliasa Kabilja. Parcela broj 24 površine 13,91 m², pripadala je vlasniku Neziragi Zildžiću. Na broju 25 i 26 bio je Mehmed-beg Mutevelić (površina prvog dućana iznosila je 16,80, a drugog 11,45 m²). Broj 27 pripadao je Mehmedagi Kumašinu sa površinom 9,83 m², a broj 28 Eliasu Kabilju sa površinom 10,42 m. Vlasnik dva susjedna dućana bio je Vejsil ef. Svrzo i to na broju 29 sa površinom 2,49 m² i broju 30 sa površinom 2,47 m².

Iza ove dvije Svrzine površine, u prolazu II ulaza iz Kujundžiluka, radio je Lovi Juda u dućanu na broju 31 površine 8,45 m². Na suprotnoj strani prolaza bili su Semiz Mujaga i Sulejman Nanić u dućanu broj 32 površine 7,21 m². Ispred njih, na Kujundžiluku uz drugi ulaz, na parceli broj 33 površine 4,30 m², vlasnici su Hadži Kumašin i Hadži Ahmed. Zatim dva lokaliteta jedan iza drugog, sa ulazom iz Kujundžiluka broj 34 površine 6,53 m² i broj 35 površine 5,20 m² na ime Ismetage Merhemića. Isti posjednik je imao dućan i na broju 21.

Muhamed Garibović je imao dućan na broju 36 površine 11,50 m², a do njega je bio dućan Ibrahimaga Nanića na broju 37 površine 11,30 m². (Isti posjednik imao je i dućan i na broju 17).

Isak Sumbulović i Ismetaga Merhemić su imali dućan na broju 38 površine 11,30 m², Čolaković Salom na broju 39 dućan površine 11,46 m², a do njega Salom Juda Savio na broju 40 imao je dućan površine 11,42 m². Na broju 41 površine 11,30 m² bio je Mordo Havio Havio.

Na uglu Kujundžiluka i Ferhadije na parcelama 42 i 43 površine 6,76 m² i 9,08 m² vlasnici dućana su zajedno bili Mošo Havio i brat mu Mordo Havio.

U Ferhadiji ispred Bezistana bilo je nekoliko manjih dućana. Tu je Mujaga Semizovićsupruga vlasnica dućana na broju 44 površine 2,80 m², iza kojeg je lokalitet broj 45 sa površinom 5,00 m², na ime Semizović. Do dućana na broju 44 bio je lokalitet broj 46 površine 3,37 m² i iza njega dućan na broju 47 površine 4,83 m². Obje ove parcele su bile na ime Hašimage Glode. Uz ulaz u prolazu do vrata Bezistana, na broju 48 površine 2,14 m², bio je dućan Hadži Đ. Čejvanije.

Na drugoj zapadnoj strani ulaza u Bezistan iz Ferhadije ulice bio je dućan trgovaca Josefa Haima Kamposa i Coloa Jussea, na broju 49 dućan površine 2,29 m², do samih vrata. Zapadno od ovoga dućana, pred Bezistanom na Ferhadiji bio je dućan Šahinagić Ahmedage broju 50 sa površinom 12,97 m².

Sa ovim je završen popis dućana oko Bezistana i ispred Tašlihana

U zgradi Bezistana iza vrata od Ferhadije, prema vratima na Franje Josipa ulici, duž prolaza, sa obje strane, redali su se dućani na lokalitetima od broja 51 do 107 i to na zapadnoj strani od 51 do 78, a na istočnoj strani od 79 do 107. Tu su radili slijedeći trgovci: Dženetić Zaim-beg na broju 51 površine 12,90 m², Hodža Bahurović na broju 52 površine 12,64 m². Na broju 53 površine 13,36 m² imala je dućan mati HadžiI Muhameda Kumašina. Na broju 54 površine 12,01 m² bio je dućan na ime Ahmeda ef. Svrze. Na broju 55 površine 12,37 m² vlasnik dućana je Dženetić Zaim-beg. Hadži Salih Čelebić, Vakuf Džabić i Karić su vlasnici na broju 56 površine 12,24 m². Hadži H. Seifaga sinovi su na lokalitetu broj 57 površine 11,57 m². Vejsil ef. Svrzo posjedovao je dućan na broju 58 površine 12,46 m². Do njega Muhamedaga Slinić, Čomara Mujaga i Asimaga na broju 59 površine 12,37 m². Ahmed ef.. Svrzo supruga je imala dućan na broju 60 površine 12,55 m². Džabić Muhamed, Nurija i Hasanaga i Mujaga i Vakuf na broju 61 površine 12,90 m². Mašić Mujaga i Ibrahimaga su vlasnici na broju 62 površine 12,90 m². Vejsil i Mehmed Svrzo sinovi su u dućanu na broju 63 površine 11,75 m². Avdaga Henda i Ahmedaga su na broju 64 površine 14,11 m². Do njih je bila Kumašin Hadži Muhamedaga supruga na broju 65 površine 13,62 m², zatim Žiga Ibrahimaga i dva brata na broju 66 površine 14,21 m², a do njih je bila Hasibović Ahmed ef. supruga na broju 67 površine 12,20 m². U dva dućana je Malo Sado Judić zaveden kao vlasnik i to na broju 68 površine 14,11 m² i na broju 69 površine 8,53 m².

U prolazu do vrata za Tašlihan na broju 70 površine 5,14 m² radio je Mašić Ibrahimaga, a iza vrata u prolazu za dvorište Tašlihana imao je Mali Sado Judić na 70 a poslovni prostor od 4,36 m², koji nije bio odvojen od sredine prolaza. Na drugoj južnoj strani istog prolaza bio je dućan Arnaut Ibrahim Ismaila Ibečira, na broju 70 b površine 4,36 m², također, bez pregrade prema prolazu. Ove dvije posljednje parcele, prema planu, spadale su već u površinu Tašlihana. Kroz drvena vrata vraćamo se ponovo u Bezistan, na zapadnu stranu. Tu je, u prolazu do vrata na broju 71 površine 3,21 m² radio Hadži Sabadović Uzeiraga.

Od njega, dalje prema južnom ulazu u Bezistan iz Franje Josipa ulice bili su slijedeći trgovci: Na broju 72 površine 14,85 m² Daniel Baruh. Na broju 73 površine 13,12 m² kao vlasnik zavedena je Hadži Bakarević Ašida. Na parceli 74 površine 14,85 m² zaveden je opet trgovac Svrzo Vejsil effendi. Dućan na broju 75 površine 13,12 m² posjedovala je Mati Hadži Kumašina. Na broju 76 površine 13,36 m² vlasnik je opet Mali Sado Judić, kao i na parceli 78 površine 8,48 m², u samom ulazu u Bezistan od Franje Josipa ulice. Između ova dva posljednja Judićeva dućana, na parceli 77 površine 14,06 m², vlasnik je Sarić Hilmi efendi.

Sa parcelom 78 završava se niz dućana na zapadnoj strani Bezistana.

Na istočnoj strani u Bezistanu duž prolaza od vrata iz Franje Josipa ulice do vrata iz Ferhadije ulice, redali su se dućani na parcelama označenim brojevima od 79 do 107 sa dva ulaza iz Kujundžiluka. Tu su radili slijedeći trgovci: u prolazu južnog ulaza u Bezistan bio je Hodža Beharović, na broju 79 površine 9,45 m². Do njega, prvi do ulaza na istočnoj strani bio je Daniel Baruh na broju 80 površine 12,47 m².

Dalje na istočnoj strani su: na broju 81 površine 11,39 m² bio je dućan Danijel Saloma, na broju 82 površine 12,47 m² opet je Mali Sado Judić, na parceli 83 površine 12,25 m² kao vlnik upisan je Vakuf. Na br. 84 površine 12,90 m² vlasnik je Mehmed Kapetanović supruga, a na broju 85 površine 12,47 m² Hadži Mehmed Kumašin mati je vlasnik, kao i na broju 75 i broju 53. Ibrahimaga Mašićje na broju 86 površine 4,37 m², a na broju 87 površine 7,84 m² Danijel Salom. Parcele 86 i 87 su se nalazile u prolazu iza vrata prvog ulaza u Bezistan iz Kujundžiluka. Parcela 87 obuhvatala je parcelu na broju 88 površine 9,57 m² na ime Giuseppe Vita Salom. Na broju 89 površine 15,05 m² Mujaga Slinić. U dućanu na broju 90 površine 12,67 m² vlasnici su zajedno Jussuf Avram

Danon i Talagić Hadži Ibrahim. Na broju 91 površine 12,32 m² Jusuf Džolaković. Na broju 92 površine 21,34 m² vlasnik je Henda Ahmedaga. Kulović Essad efendi mati na broju 93 površine 13,48 m². Na broju 94 površine 13,35 m² Bakarović Salim efendi, a na broju 95 površine 13,02 m² vlasnici su zajedno Čomara Mujaga i Asimaga i Sarić Hilmi efendi i Ismet Uzunić. Zatim kod prolaza drugog ulaza iz Kujundžiluka bile su dvije parcele, manja broj 96 površine 3,73 m² sa ulazom iz centralnog prolaza Bezistana na ime Kujun Giogli i Hadži Hassan i veća parcela na broju 97 površine 7,32 m² na ime Danijel Menehaim Salom. U prolazu drugog ulaza iz Kujundžiluka uz broj 96 bila je mala parcela na broju 98 površine 1,23 m² na ime vlasnika Hafiz Pazarac i Slinić Mehmedaga. Na sjevernoj strani istog prolaza na broju 99 površine 7,27 m² je bio Mojshe Salamon. Ova je parcela obuhvatala parcelu broj 100 površine 6,40 m² a na ime Jakov Isak Romano. Na broju 101 površine 12,45 m² bio je Mento al-Kalaj (Alkalaj). Na broju 102 površine 12,32 m² vlasnici su Mustaj-beg Fadil Pašić i Hašimaga Glodžo. Na 103 površine 12,91 m² radio je Hodža Beharović Mošo. Vlasnik dućana na broju 104 površine 12,64 m² bio je Vejsil efendi Svrzo. Na broju 105 površine 12,73 m² bio je Abraham Papo, a na broju 6 površine 12,73 m² zajedno su vlasnici Vakuf i Tulundžić Sulejmanage sinovi. Uz ulaz iz Ferhadije bio je dućan broj 107 površine 12,51 m² na ime Abraham Daniel i tim se završava spisak trgovaca u Bezistanu.

Raspored dućana u prizemlju Tašlihana i to od broja 108 do 140.

Glavni ulaz u Tašlihan bio je iz Franje Josipa ulice. U vanjskom dijelu prolaza za glavni ulaz, na zapadnoj strani bio je već spomenuti prostor 108 površine 5,35 m² u vlasništvu Adolfa Kleina. Na suprotnoj strani, istočnoj, na broju 109 površine 5,35 m² bio je dućan trgovca Džabije Muhameda.

U unutrašnjem dijelu prolaza glavnog ulaza u Tašlihan, na zapadnoj strani bila je parcela broj 108 A površine 5,06 m² u posjedu Vakufa, a preko puta ove na broju 110 površine 6,60 m² isto je posjednik Vakuf. Vakufska parcela uz ulazna vrata Tašlihana u dvorište okruženo dućanima, a tu su i stepenice za "I boj" (sprat).

Na južnoj strani prizemlja Tašlihana, istočno od glavnog ulaza, na broju 111 površine 19,10 m² vlasnik je Plokan Judić Avram. Do njega na 112 površine 17,26 m² bila je Kapetanović Mehmeda supruga. Na 113

površine 17,14 m² bio je dućan Bakarević Hadži Mustafe, a do njega u uglu na broju 114 površine 16,95 m² bio je Bakarević Hadži Ibrahim. Na istočnoj strani prizemlja Tašlihana na broju 115 površine 18,20 m² vlasnici su Asim ef. Bakarević i Sudžuka H. Mustafa. Haladžović Junuz efendija je vlasnik na broju 116 površine 18,00 m². Do ovog je David Eskinazi na broju 117 površine 17,22 m² uz prolaz ulaza iz Bezistana. U samom prolazu su već spomenute površine broj 70 a i 70 b. Dalje na istočnoj strani, na broju 118 površine 16,77 m² radio je Mujaga Mašić.

Mujaga Slinić i Mehmedaga vlasnici su na broju 119 površine 17,10 m², a Ahmed efendi Svrzo na parceli 120 površine 16,16 m². U sjeveroistočnom uglu prizemlja Tašlihana je parcela 121 površine 17,64 m², a u posjedu Vejsil efendi Svrzo supruge. Na sjevernoj strani prizemlja na 122 površine 17,46 m² vlasnik je Petrović. Do njega je na broju 123 površine 18,32 m² dućan Mašić Ibrahimage, a do ovoga na parceli 124 površine 18,23 m² vlasnik je Mašić Mujaga. Uz ovaj dućan bio je za velike parcele u posjedu Vakuf na broju 125 površine 320,78 m² i 126 površine 32,19 m². Iz ovog prolaza vodile su stepenice na sprat, okrenute na zapadnu i na istočnu stranu. Do ovog prolaza, zapadno, na broju 127 površine 18,23 m², vlasnik je bio Uzčuplija Daniel (piše Uz čuprija). Dalje, na sjevernoj strani prizemlja, bio je Imširija Mehmedaga na broju 128 površine 18,10 m², a do njega, na broj 129 površine 17,56 m² i na 130 površine 18,20 m² u sjeverozapadnom uglu prizemlja, vlasnik je Haladžović Salih-aga. Na zapadnoj strani prizemlja, Haladžović Salih-aga sestra Fatima je vlasnik na broju 131 površine 17,18 m². Lubardić Jovo i Mićini nasljednici vlasnici su na broju 132 površine 36,81 m². Do ove velike parcele bio je uski prolaz u posebno ograđeni prostor uz zid Tašlihana, podjeljen na 4 male površine povezane zajedničkim prilazom. Zid je obuhvatao sjevernu i zapadnu stranu ovog prostora, a jug je bio neozidan (slobodan).

Dalje, na zapadnoj strani prizemlja, južno od uskog prolaza na broju 133 površine 17,59 m² vlasnik je Juso Sumbul, a do njega na broju 134 površine 17,89 m² i na broju 135 površine 18,23 m² vlasnik je Daniel Salom. Merhemić Ismet-aga je posjedovao parcelu 136 površine 17,38 m² i parcelu 137 površine 17,89 m² u jugozapadnom uglu prizemlja Tašlihana, a do ove dvije parcele još i parcela 138 površine 17,85 m², ali tu je uz Merhemića Ismet-agu (Adolf Klein). Još su dvije parcele na južnoj strani dvorišta Tašlihana, zapadno od glavnog ulaza i to broj 139 površine

17,85 m² na ime Judić Salom Unuc (Adolf Klein) i na broju 140 površine 17,01 m² na ime Judić Salom Unuc.

Ovim se završava prizemlje Tašlihana uz napomenu da su sve ove opisane parcele od 108 a do 140 bile poredane oko četverokutne površine dvorišta ne baš potpuno istih strana (istočna strana 34,25 m, sjeverna 34,32 m, zapad 34,37 m a na južnoj strani nejasan broj na planu - možda je 33,44 m).

Na prvi sprat ("I boj") Tašlihana su vodile stepenice na južnoj strani iz glavnog ulaza i na sjevernoj strani iz prolaza između parcela 124 i 127. Na spratu su bili lokaliteti od broja 141 do 177.

Zapadni dio sprata i jugo-zapadni ugao vjerovatno su oštećeni požarom jer jedan dio na zapadnoj strani nije ni ucrtan u plan, a za parcele na jugo-zapadnom uglu: broj 141 vlasnik Fadil-paša i broj 142 vlasnik Gorić Aleksa piše "ne more se izmeriti".

Manojlo Jeftanović (Adolf Klein) su vlasnici na broju 143 površine 20,29 m². Mento Ućuprić (M. Jeftanović Dim.) na broju 144 površine 19,22 m². M. Jeftanović na broju 145 površine 19,07 m², a na broju 146 površine 24,02 m². Fadil-paša (M. Jeftanović). Na broju 147 površine 15,89 m² vlasnik je trgovac Jozef Haim. Na broju 148 površine 19,44 m² vlasnici su Johan Čukovića sinovi. David Eskinazi je bio na broju 149 površine 19,22 m². To bi bili poslovni prostori na južnoj strani sprata. Na istočnoj strani sprata prostorije su poredane u dva reda. Tu je u jugo-istočnom uglu na broju 150 površine 22 m² i na broju 151 površine 20,60 m² bio vlasnik Fadil-paša. Dalje, na istočnoj strani sprata u dvorištu lokaliteta na broju 152 površine 19,45 m² i na 153 površine 20,95 m² kao vlasnik upisan je Danijel bez prezimena (i sa ubačenim "j", ranije Daniel).

Hadži Luka Džurović je vlasnik na broju 154 površine 18,62 m² i na broju 155 površine 19,26 m², a Vejsil ef. Svrzo na broju 156 površine 17,25 m². Iza njega u dvorištu, ali sa posebnim ulazom, na parceli 157 površine 18,56 m², bili su Hadži Mustafa sin Hamida i nasl. Do njih su u dvoredu i isto sa posebnim ulazom na broju 158 površine 17,57 m² vlasnik Fadil-paša. Ispred ove parcele na broju 159 površine 16,59 m² vlasnik je Kostić Gafka (tako piše a sigurno je Savka). Dalje u dvoredu na broju 160 površine 18,49 m² i broju 161 površine 23,90 m² vlasnici su Hadži Mustafa sin i nasl. Do njih, na broju 162 površine 18,19 m² i na broju

163 površine 18,48 m² vlasnici su Fadil-paša i Mali Sado. Zatim opet Fadil-paša na 164 površine 18,62 m² i broj 165 površine 20,29 m². Dvored završava parcelama 166 površine 16,91 m² i 167 površine 19,74 m² na ime Daniel Salom (sjeveroistočni ugao sprata). Na sjevernoj strani sprata na broju 168 površine 18,95 m² vlasnik je Salamon Isak, a do njega na 169 površine 19,13 m² Esad ef. Kulović mati. Na broju 170 površine 19,38 m² vlasnica je Ahmed ef. Svrzo supruga. Pred ovu parcelu je izlazila istočna strana sjevernih stepenica. Na parceli 171 površine 14,79 m² opet je vlasnik Fadil-paša. Vlasnik parcele 172 površine 20,25 m² i broj 173 površine 17,75 m² bio je Paso Hadži Ristić (vjеровatno Taso). Pred parcelu 172 izlazila je zapadna strana sjevernih stepenica. Vlasnica na broju 174 površine 16,07 m² bila je Savka Vlačić. Na sjeverozapadnom uglu na broju 175 površine 18,34 m², vlasnici su Fadil-paša, Fadil-pašin, Hadži Mehmed Ergić i Vakuf (ovo je prepisano kako piše u "Pregledu") Na zapadnoj strani sprata izmjerena je samo parcela 176 površine 18,49 m², a vlasnik je bio Hadži Ristić. U plan su ucrtane na jugozapadnom uglu već spomenute parcele 141 i 142 koje se nisu mogle izmjeriti.

Na kraju "Pregleda vlasnika na I boj" pod opaskom "ne more se izmjeriti" dat je popis sljedećih vlasnika: Zlatar Avdaga supruga, Kulović Esad ef. mati, Fadil-paša, pa Mustafa, Vejsil, Alija, Džino Hadži Avdija sinovi, Fadil-paša i opet Fadil-paša.

Na spratu je bila još jedna velika parcela izdvojena od ovog trgovačkog dijela sprata, a iznad velikih parcela 125 i 126 u prizemlju. To je parcela broj 177 površine 402,13 m², a bila je u vlasništvu Vakufa kao i prizemne velike parcele. Pristup ovoj površini je bio posebnim stepenicama na istočnom dijelu, a vodile su u prolaz, duž cijelog prostora 177 u pravcu istok - zapad. Prolaz je bio pregrađen vratima iza kojih je vodio dio prolaza prema stepenicama sa sjeverne strane. Cijela površina 177 bila je podjeljena, na sjevernoj i na južnoj strani središnjeg prolaza, na male prostorije nejednakih površina od 4,25 m² do 2,37 m². Prvi dio središnjeg prolaza od istočnih stepenica do pregradnih vrata bio je dug 26.24 m, a drugi dio, sa ulazom stepenicama sa sjevera, bio je dug 14.36 m. U prvom dijelu bilo je 7 većih prostorija oko 3,50 m na sjevernoj strani i 9 manjih prostorija ispod 2,50 m. Na južnoj strani središnjeg prolaza sa izuzetkom prve prostorije do ulaza koja je imala površinu 4,25 m. Dio u koji se ulazilo sa sjevera bio je podjeljen na 3 veće prostorije preko 3,50 m² na sjeveru prolaza i 5 malih prostora, ispod 2,50 m² na

južnoj strani središnjeg prolaza iza pregradnih vrata. Ova velika parcela ovako izdjeljena i sa izdvojenim posebnim ulazima vjerovatno je bila han - prenočište. Prizemna velika parcela 125 koja je isto u posjedu Vakufa, sa ulazom iz dvorišta možda je bila spremište za kola i konje - štala. Prizemna isto vakufska parcela 126, potpuno pregrađena od parcele 125, imala je ulaz sa sjevera, zapadno od sjevernih stepenica za parcelu 177.

Ovim bi bio završen prikaz rasporeda vlasnika na pojedine lokalitete u Tašlihanu i Gazi Husrev-begovom bezistanu godine 1889-1890. prema "Nacrtima" koje je izradio arhitekta Černi.

"Pregledi vlasnika", sami bez "Nacrta" daju još nekoliko podataka o trgovačkoj sredini Sarajeva 1889-1890. godine. Kao prvo, upoznaju nas sa trgovačkim porodicama tog vremena, brojem poslovnih prostora koje su posjedovali, članovima porodica uključenih u posjed, pa i vjerskoj pripadnosti svakoga trgovca.

Prema broju lokaliteta koje su posjedovali na prvom je mjestu porodica Svrzo sa 16 površina: Ahmed ef. Svrzo na brojevima 3, 54 i 120, a na ime Ahmed ef. Svrzo supruge bili su brojevi 60 i 170. Zatim Svrzo Vejsil ef. na brojevima 12, 29, 30, 58, 74, 104 i 156, a Svrzo Vejsil ef. supruga na broju 121. Svrzo Mehmed-aga sinovi imali su prostore pod brojevima 6 i 10, Svrzo Vejsila i Mehmeda sinovi na broju 63.

Porodica Fadil-paše (vjerovatno Fadilpašići) bila je vlasnik na 12 lokaliteta. Pod Mustaj-beg Fadilpašić zaveden je posjed na broju 20, a sa Hašimagom Glodžom na broju 102. Na ime Fadil-paša kao samostalni posjednik zavedene su parcele 150, 151, 158, 164, 165 i 171, a u suvlasništvu sa Malim Sadom na 162 i 163, a sa Jeftanovićem na 146. Pod brojem 175 zaveden je Fadil-paša, Vakuf i Hadži Mehmed ef.

Porodica Bakarević (negdje i Bakarović) posjedovali su 8 lokaliteta. Bakarević Ibrahim-aga i Asim-aga na broju 7, Bakarević Vejsil-aga na broju 9, Bakarević Hadži Ibrahim na 114, Bakarević Salim ef. na 94. Hadži Mustafa na broju 113 i jedina žena posjednik (punim imenom i prezimenom, bez muškog srodnika) u cijelom trgovačkom centru Hadži Bkaraević Ašida na broju 73. U suvlasništvu je bio Asim ef. Bakarević sa Sudžuka Hadži Mustafom na broju 115.

Merhemić Ismet-aga imao je 7 lokaliteta i to na brojevima 21, 34, 35, 136 i 137, a u suvlasništvu sa Isakom Sumbulovićem na 38 i Adolfom Klajnom na 138.

Porodica Kumašin imala je 6 lokaliteta i to Kumašin Mehmed-aga na 27, Kumašin Hadži Mehmeda mati na 85, Hadži Kumašin i Hadži Ahmeda kćer na 33, Hadži Kumašin Muhamed mati na 53, Hadži Kumašina mati na 75 i Hadži Kumašina supruga na 65.

Porodica Mašić bila je na 6 lokaliteta: Mađić Mujaga I Ibrahim-aga na 62, Mašić Ibrahim-aga na 70, 86 i 123, Mašić Mujaga na 118 i 124.

Porodica Čomara posjedovala je 5 lokaliteta i to: Čomara Avdaga i Mehmed-aga na broju 5, 8 i 11 i u suvlasništvu Čomara Mujaga i Asim-aga sa Slinić Mehmed-agom na broju 59 te sa Sarić Hilmi ef. i Ismet Pađom Unićem na 95.

Porodica Slinić zavedena je na 4 lokaliteta: Slinić Mujaga na broju 89, Slinić Mujaga i Mehmed-aga na 119 i u suvlasništvu Slinić Mehmed-aga sa Hafizom Pazarcem na 98 i Mehmed-aga Slinić sa Čomarom Asim-agom i Mujagom na 59.

Porodica Halahodžić posjedovala je 4 lokaliteta i to: Halahodžić Junuz ef. na broju 116, Halahodžić Salig-aga na broju 129 i 130, a na broju 131 Halahodžić Salih-age sestra Fatima.

Hašim-aga Glodžo imao je tri lokaliteta i to samostalno na 46 i 47, a na 102 sa Mustaj-begom Fadilpašićem.

Kapetanović Mehmed-age supruga na brojevima 84 i 112.

Kulović Esad ef. mati na brojevima 93 i 169.

Muteveliћ Mehmed-beg na brojevima 25 i 26.

Porodica Semizović na 3 lokaliteta i to na broju 45 i Semizović Mujage supruga na broju 44. Zatim Semiz Mujaga u suvlasništvu sa Nanić Sulejmanom na broju 32.

Sarić Hilmi ef. na broju 77 i u suvlasništvu sa Čomarom Mujagom i Aasim-agom i Ismet-pašom Uznovićem na broju 95.

Nanić Ibrahim-aga imali su 3 lokala na brojevima 17 i 37, a na broju 32 bio je u suvlasništvu Mujaga Semiz i Sulejman Nanić.

Denetić Zaim-beg imao je dućane na brojevima 51 i 55.

Čejvanija Hadži Derviš imao dućane na brojevima 14 i 48.

Džabić Muhamed, Nuriya, Hasan-aga i Mujaga i Vakuf na broju 61, a Vakuf i Džabić i Karić sa H. Salihom Čelebićem na broju 56.

Na ime Hadži Mustafe sin Hamid i nasl. bez prezimena su na tri lokaliteta 157, 160 i 161.

Ostali trgovci su sa po jednim lokalitetom i to su: Džino H. Ahmed na 16, Pinjo i Imširija na broju 22, Zildžić Nezir-aga na broju 24, Garibović Muhamed na 26, Šahinagić Aahmet-aga na 50, Huseinović H. Sejfaga sinovi na broju 57, Henda Avdaga i Ahmed-aga na broju 64, Žiga Ibrahim i dva brata na broju 66, Hasibović Ahmeda ef. supruga na broju 67. Hadži Sabadović Ueir-aga na broju 71, Henda Ahmed-aga na 92, Kujun Giogli i Hadži Hassan na broju 96, Talundžić Sulejman-aga sinovi i Vakuf na broju 106. Imširija Mehmed-aga na broju 128, Arnaut Ibrahim Ismail i Bećir na 70 b (njegova radnja je bila u prolazu za dvorište hana, iza vrata između Tašlihana i Bezistana). Ovo su bili vlasnici na 108 lokaliteta Tašlihana i Bezistana, koje su posjedovali trgovci islamske religije u površini od 1514,23 m².

U posjedu Vakufa bilo je 6 parcela ukupne površine 769,01 m², a to su dvije parcele zapadno i istočno, u ulazu Tašlihana na broju 108 a i 110, zatim u Bezistanu broj 83 i tri velike parcele na sjevernoj strani Tašlihana u prizemlju broj 125 i 126, a na spratu 177. Na parceli 196 Vakuf je u suvlasništvu sa sinovima Tulundžić Sulejman-age.

Trgovci Jevreji su posjedovali 54 poslovne prostorije ukupne površine 849,64 m² raspoređena po cijelom trgovačkom centru u građevini i okolo. Najveći broj radnji posjedovala je porodica Salom i to Daniel Salom 6, na brojevima 81, 87, 134, 135, 166 i 167, Salom Menhajm na 97, Salom Menhajm na 19, Đuzepe Vita Salom na broju 88, Judić Salom na 139 i 140, Čolaković Salom na broju 39. Mali Sado Judić imao je 6 radnji na brojevima 68, 69, 70 a, 76, 78 i 82, a u suvlasništvu na broju 162 i 163. Adolf Klein je posjedovao 3 lokaliteta na broju 1, 2 i 108, a u suvlasništvu na 138, 139 i 143. Po dva dućana imali su Daniel Baruh na broju 72 i 80, David Eskinazi na 117 i 149, Mošo i Mordo Havio na broju 42 i 43. Mordo Haim Havio je na broju 41. Josef Haim na 147. Dvije lokacije je imao i Elias Kabiljo na broju 23 i 28. Ostali su posjednici sa po jednom lokacijom: Mento Alkalaj, Jakov Salom, Baruh Colo, Jusso Jussuf, Avram Danon, Jussuf Džolaković, Plokan Judić Abram, Josef Haim Kampos, Levi Juda, Levi Sadik, Abraham Papo, Jakov Isak Romano, Salomon Isak, Mojše Salamon, Salamon Judas Savio, Sumbul Juso, Sumbulović Isak, Uzćuplija Daniel, Uzćuplija Mento. Jedan dućan je i na ime Abraham Daniel, a dva su na ime Danijel.

Tri parcele su na ime Hodža Beharović na broju 79, Hodža Beharović Mošo na broju 103 i Hodža Beharović na broju 52 (Vjerovatno Jevreji).

Trgovci pravoslavne vjere poslovali su na području Tašlihana i to u prizemlju, na sjevero - istočnom uglu dvorišta Tašlihana i to Petrović na broju 122, a na zapadnoj strani dvorišta Tašlihana vlasnici Lubardić Jovo i Mićini nasljednici na broju 132.

Na spratu Tašlihana u jugozapadnom uglu koji je izgleda najviše nastradao u požaru 1879. godine na parceli 142 vlasnik je Gorić Aleksa, ali se prostor nije mogao izmjeriti. Na južnoj strani sprata Manojlo Jeftanović je vlasnik na 4 parcele i to na broju 145 samostalno, na 143 sa Adolfom Kleinom, na broju 144 sa Mentom Uzćuplijom i na broju 146 Fadil-paša i M. Jevtanović. Na istoj strani sprata na broju 148 vlasnici su sinovi Johana Čurkovića. Na istočnoj strani Hadži Luka Džurović je imao dva dućana na 154 i 155, a na 159 Kostić Gafka. Na sjevernoj strani sprata na 172 i 173 bio je Paso Hadži Ristić, a do njega Savka Vlačić. Na ostatku zapadne strane uz sjeverozapadni ugao na broju 176 vlasnik je Hadži Ristić.

Pravoslavni trgovci posjedovali su 12 lokaliteta ukupne površine 221,32 m². Na tri parcele Jeftanović je bio u suvlasništvu sa Kleinom, Uzćuprijom i Fadil-pašom.

Ovo je prikaz trgovaca-bezistanlija i rasporeda njihovih poslovnih prostorija, slika Tašlihana i Bezistana 1889.-1890. godine prema Černijevim "Nacrtima" i "Pregledu vlasnika".

Poznati historičar Hamdija Kreševljaković u "Izabranim djelima" tom II, str. 507. pod naslovom "Naši bezistani" daje spisak trgovaca-bezistanlija, koji je sastavljen 1908. godine, prema sjećanju Seida Memiševića, čiji je otac bio trgovca u Bezistanu preko 30 godina.

Upoređenjem ova dva popisa mogu se ustanoviti promjene koje su nastale za 18 godina vremenske razlike ovih svjedočanstava.

O ružnom izgledu građevine pisala je i dnevna štampa.

Pored oštećenosti od požara i zub vremena je doprinijeo "ruševnom izgledu građevine u centru grada", pa je zbog toga, a i opasnosti od rušenja, 1911. godine vođena prepiska gradskih vlasti i Zemaljske vlade u Sarajevu o rušenju magaze Danijela Baruha na gornjem spratu Tašlihana o čemu se, također, govori u jednom od akata.

Godine 1915. određena je svota od 295,10 K za ograđivanje Tašlihana, kako bi se spriječilo bacanje smeća, jer je taj prostor, koji je bio vlasništvo Gazi Husrev-begova vakufa, "postao smetljište za cijelu čaršiju".

Prema pisanju historičara Hamdije Kreševljakovića “vakufska uprava je odlučila da na mjesto propalog Tašlihana sagradi veliku zgradu, te je taj prostor porušila 1913. godine, a 1914. godine bilo se pristupilo i rušenju Bezistana, jer ni on nije bio više ono što je bio u prošla vremena, te bi i njega nestalo, da nije izbio rat”. Zahvaljujući takvoj jednoj okolnosti mi danas možemo uživati u toj staroj, lijepoj i korisnoj građevini. U tom smislu, reklo bi se, “jedinstvenoj dobrobiti rata”.

U tom pravcu, iz akta se vidi da su vršena ozbiljne pripreme za obnovu i popravak Tašlihana i Bezistana. Mnogi trgovci, pa i Vakuf, tražili su građevinske dozvole za popravak dućana. Prema podacima kojima raspoložemo, Vakufu je nešto odobreno, a pojedinačni zahtjevi su odbijeni.

The Gazi Husrev-bey Bezistan and Tashlihan in Sarajevo

In the year 1889 Waqf administration in Bosnia and Herzegovina, with permission of Provincial government, hired architect Cerni to measure and to sketch a plan of Tashlihan and Bezistan (marketplace), for the need of renovation and earlier planned partition of this commercial center, which was heavily destroyed by fire in 1879.

Architect Cerni did measurement and made plans. Plans were complimented with record of all users of the business offices of the Tashlihan and Bezistan. Survey of owners, beside their names and surnames, had also ratio in square meters of the lots and “Current number of property”. These numbers were written in lots of “Plans”. Based on this lot of each individual merchant could be established, and reconstruction of the Tashlihan and Bezistan as it was in year 1889-1890 made possible.

According to “Survey of owners’ building had 180 lots. Out of these 143 (from 1-140+70a+70b+108a) were based on ground floor, and 37 (from 141-177) on the first floor. The total area of all 180 lots was 3354,90 m (ground floor 2307,20 m and first floor 1047,70 m).

Tashlihan and Bezistan made one unit divided into individual lots - shops, marked with current number of “Survey of owners”. Based on

this it could be determined each marchant's place of work, number of shops which he possessed, whether he worked alone or had co-owner and the like.